

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ СТРУКТУРОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

***Анотація.** Досліджено теоретико-методологічні аспекти економічної сутності організаційної структури підприємства та особливості управління нею, проаналізовано принципи створення організаційної структури підприємства як одного з ключових факторів ефективності роботи компанії.*

Ключові слова: організаційна структура підприємства; управління організаційною структурою підприємства; менеджмент.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF MANAGEMENT OF ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE ENTERPRISE

Abstract. Theoretical and methodological aspects of the economic essence of the organizational structure of the enterprise and the peculiarities of its management are studied, the principles of creating the organizational structure of the enterprise as one of the key factors of the company's efficiency are analyzed.

Keywords: organizational structure of the enterprise; types of organizational structures; management of the organizational structure of the enterprise; management.

Характер сучасного розвитку економіки, обумовлений наявністю інноваційних рішень та збільшенням чинників, що впливають на успішність досягнення підприємствами своїх цілей, стимулює усі галузі національного господарства до пошуку шляхів для оптимізації і покращення організаційної структури. У цих умовах пріоритетною стає діяльність спрямована на збалансування внутрішніх та зовнішніх процесів на підприємстві, забезпечення стабільності роботи та ефективності бізнес-процесів. Складність та тривалість процесу реорганізації структури підприємства на фоні впливу дестабілізуючих чинників обумовлюють значні труднощі щодо вибору організаційної структури. Актуальність вибору ефективної структури управління в основному пов'язана з тим, що для продуктивної роботи компанії та своєчасного реагування на зміну зовнішніх та внутрішніх факторів їй потрібна найбільш відповідна структура управління, яка повинна мати можливість з часом вносити зміни та оновлення.

Зміст концепції організаційної структури охоплює всі питання, пов'язані з організацією та реалізацією процесу управління в системі. Організаційна структура визначає функціонування в ній розподілу праці та встановлює необхідні зв'язки між різними функціями та видами діяльності, формує розподіл влади, організовує ієрархічні компоненти системи та встановлює систему відповідальності. Більше того, організаційна структура забезпечує безперервність виконання завдань, даючи змогу системі вижити, незважаючи на прихід нових та відхід поточних людей, координує свої відносини з навколишнім середовищем [1, с. 17].

В класичному розумінні організаційна структура - це сукупність різних організаційних елементів, тобто окремих робочих зобов'язань, організаційних підрозділів, організаційних керівників підрозділів та зв'язків між ними [2, с. 65].

Найважливішими функціями організаційної структури Адам Налепка вважає:

- організаційна структура є інструментом управління;
- злиття окремих компонентів у єдине ціле;
- гарантування відносного внутрішнього балансу, який повинен запобігти руйнуванню системи;
- гарантування просторової та часової координації процесів;
- зменшення ймовірного (випадкового) характеру функціонування системи;
- формує адаптивні відносини організації з навколишнім середовищем [1, с. 20].

Інакше кажучи, структура підприємства – це основний елемент будь-якого підприємства, який

не тільки характеризує його, але й представляє собою сам механізм побудови і функціонування підприємства. Організаційна структура підприємства являє собою поєднання окремих ланок організаційної структури, взаємозв'язку і співвідпорядкованості на підприємстві, де окремі ланки підприємства виконують різні функції його управління.

Структура управління підприємством – одне з ключових понять менеджменту, тісно пов'язане з метою, функціями, процесом управління, роботою менеджерів і розподілом повноважень між ними. Правильний вибір організаційної структури – необхідний фактор успішного функціонування підприємства, фірми або організації. Тому керівники організацій приділяють велику увагу принципам і методам побудови структури управління, вибору її типу та виду, вивченню поточних тенденцій та оцінці відповідності конкретної організаційної структури завданням власної організації.

Для повноти розуміння сутності управління організаційною структурою важливо дослідити теоретичний аспект функцій управління – що саме повинні виконувати керівні ланки структури на кожному підприємстві. Процес управління здійснюється завдяки чотирьом основним функціям:

- плануванні та прийнятті рішень ;
- організації;
- керуванню та мотивуванню;
- контролю.

Планування означає встановлення цілей організації та визначення шляху їх досягнення. Суть планування полягає у передбаченні майбутнього та визначенні ресурсів необхідних для досягнення намічених цілей. Яцек Бендковскі до сфери діяльності, що охоплює функції планування включає [3, с. 14]:

- управління цілями організації;
- управління стратегією та стратегічне планування;
- прийняття управлінських рішень;
- інструменти управління, які підтримують планування та прийняття рішень.

Складений план та визначені цілі та мета – це перший крок на шляху до успішного управління. За допомогою правильно організації внутрішніх та зовнішніх бізнес-процесів та слідуванню плану підприємство має все необхідне для старту діяльності. Проте специфіка довгострокових цілей та багаторівневого менеджменту на підприємстві потребує керування, мотивації та контролю для продовження успішного функціонування протягом довгострокового періоду.

Мотивування як функція управління допомагає підтримувати активний робочий стан одного з найголовніших ресурсів на будь-якому підприємстві – людського ресурсу. За допомогою системи мотивації на підприємстві керівники вищих ланок отримують високу самовіддачу від своїх підлеглих під час виконання дорученим їм завдань. Мотивація, будь то фінансова, кар'єрна чи особиста – слугує рушійною силою для вирішення задач та проблем, які часом здаються непосильними.

Організований та вмотивований персонал залишається таким не назавжди. Саме тому необхідний контроль. В широкому значенні, як вважає К. Адамієцький, контроль перевіряє, чи відповідають результуючі показники плану, який був початково складеним [4, с. 313].

На реальних бізнес-проектах якщо все йде чітко за поставленим початковим планом – схоже що все йде погано. Основні цілі можуть залишатись незмінними, але шляхи їх досягнення та необхідні для цього ресурси динамічно змінюються з плином часу. Саме тому таким важливим є процес керування та контролю.

Система контролю організації не може бути налаштована виключно на виявлення негативних відмінностей між фактичним та бажаним станом, адже її першочерговою задачею є створення умов, які перешкоджатимуть їх появи в майбутньому. Більше того, оцінювати процес контролю слід не вимірюючи кількість виявлених помилок, а вимірюючи масштаби профілактичної діяльності, котра зменшила кількість помилок, що не були допущені завдяки ефективному контролю.

Таким чином, в організаційній структурі управління повинні бути відображені мета та цілі підприємства, котрі відповідають його потребам і змінюються разом з ним. Структура підприємства ілюструє функціональний розподіл праці та об'єм повноважень, делегований кожному працівникові. Останні визначаються політикою, процедурами, правилами та положеннями і, як правило, охоплюють вищі рівні управління. Повноваження лідерів обмежуються чинниками навколишнього середовища, рівнем культури та цінностями, прийнятими традиціями і нормами тощо. Структура управління повинна відповідати багатьом вимогам, що відображають її важливість для управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Налепка А. Організаційна структура, Краків 2001, С. 17.
2. Крупські Р. Основи організації та управління, Видання четверте, Валбжих 2004, С. 65.
3. Бендковський Й. Практичне управління організаціями - управлінські компетенції, Глівіце 2010, С. 14.
4. Колодзейчук А. Природничо-гуманітарний університет у Седліцах, Студентський науковий гурток менеджерів "ТОП МЕНЕДЖЕР", Седліце 2014, С. 313.

Ткачук Людмила Миколаївна – к.е.н., доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Вишнівський Владислав Русланович – студент групи МФК-16з, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Tkachuk Lyudmila M. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Vyshnivskiy Vladyslav R. – student of group MFK-16z, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.